Stuk **1140** (2006-2007) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2006-2007

13 maart 2007

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Mozambique inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 18 juli 2006

INHOUD

Blz.

Memorie van toelichting 3

Voorontwerp van decreet 13

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen 17

Advies van de Raad van State 21

Ontwerp van decreet 25

Bijlage: BLEU-overeenkomst 29

– Nederlandse tekst 31

– Engelse tekst 45

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

ALGEMENE BESPREKING

1. Betekenis van de overeenkomst

Doel en opzet van de overeenkomst

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen die niet de rechtszekerheid en politieke stabiliteit van de OESO-landen hebben, als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcrederedienst. Voor de Nationale Delcrederedienst is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. Deze dienst kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Zij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale BLEU-verdragen inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, bevestigen onder meer het principe dat investeringen slechts kunnen worden onteigend/beperkt in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan en als er een passende, efficiënte vergoeding wordt uitgekeerd, dit wil zeggen een vergoeding die kan worden gerepatrieerd. Ook de risico's 'oorlog' en 'opstand' worden aangeraakt. De verdragen huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Het doel van een dergelijke overeenkomst is met andere woorden, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering en de clausule van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen die in dergelijk verdrag worden opgenomen.

Ten slotte is in de verdragen een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Omdat uitzonderlijk werd uitgegaan van de Mozambikaanse typetekst als basis van de schriftelijke onderhandelingen, werd in deze investeringsovereenkomst geen verwijzing opgenomen naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingsorganen van de internationale Kamer van Koophandel te Stockholm of te Parijs.

Deze investeringsverdragen zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit/risico.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde 'gemengde' karakter van de investeringsovereenkomsten die door de Belgisch-Luxem-

burgse Economische Unie (BLEU) gesloten worden, werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. De overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland

Economische en sociale gegevens

Economische toestand

Mozambique behoort nog steeds tot de minst ontwikkelde landen (MOL).

Die situatie is te wijten aan een combinatie van een aantal factoren zoals de schok van de dekolonisatie in 1975, de ontwrichting in de regio door de internationale boycot en de stuiptrekkingen van de apartheidsregimes in Zuid-Afrika en het voormalige Rhodesië alsmede door de langdurige burgeroorlog tussen de bevrijdingsbeweging 'Frente de Libertação de Moçambique' (Frelimo) en de door Rhodesië en Zuid-Afrika opgerichte verzetsbeweging 'Resistencia Nacional de Moçambique' (Renamo). Frelimo regeert sinds de onafhankelijkheid over Mozambique en voerde sinds begin jaren negentig een nieuwe politieke en economische koers. Frelimo won ook de jongste presidents- en parlementsverkiezingen van december 2004. De Grondwet van 2004 voorziet in een meerpartijenstelsel, bescherming van de fundamentele mensenrechten en invoering van een vrije markteconomie.

Sinds 1992 kruipt de economie uit het dal. Deze wordt nu gekenmerkt door een relatieve politieke stabiliteit, economische hervormingen en grote steun van donorlanden. De inkomsten behoren nog steeds tot de laagste ter wereld maar zij liggen thans zowat 50% hoger dan in het midden van de jaren negentig. Ook andere economische indicatoren lijken erop te wijzen dat er sprake is van een duurzaam economisch herstel. Sinds 1994 worden jaarlijkse groeicijfers van gemiddeld 8,2% genoteerd. De inflatie werd van 70% in 1994 teruggebracht tot zelfs 5% in 1999 en bedraagt vandaag slechts 7,8%, wat zeer behoorlijk is. Een allesomvattend structuuraanpassingsprogramma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank zorgde voor een radicale privatisering van de staatsbedrijven. In 1999 waren er 1200 staatsbedrijven geprivatiseerd en bleven nog slechts elf grote parastatale instellingen in staatshanden (waaronder telecommunicatie, spoorwegen, havens en elektriciteit). Ook daarvoor wordt een privatiseringsplan opgemaakt waarbij buitenlandse investeerders een cruciale rol zullen spelen. In 1999 werd de belasting op de toegevoegde waarde (btw) ingevoerd en werd de douane hervormd om de inkomsten van de staat te stabiliseren. In september 2001 bekrachtigden de Wereldbank en het IMF het 'heavily indebted poor countries (HIPC)' 'completion point' op basis van de voltooiing van het armoedebestrijdingsplan en de bekrachtiging van het 'poverty reduction growth facility' (PRGF) met het IMF. Eind 2005 keurde het parlement een nieuwe handelswetgeving goed, die moet zorgen voor een betere sanctionering van de wetgeving en derhalve voor een indijking van de corruptie, die ook in Mozambique voor problemen zorgt.

Volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is Mozambique een voorbeeld van een succesvolle postconflict overgangseconomie.

Ook de voorspellingen zijn gunstig. Een snelle groei zal in belangrijke mate afhangen van de buitenlandse investeringen, doorgezette economische hervormingen en de herleving van de landbouw- en transportsector en het toerisme.

Buitenlandse handel

De handelsbalans van Mozambique is negatief[1]. Donorlanden en andere private financiering van buitenlandse investeerders brachten de tekorten op de betalingsbalans meer in evenwicht. De enorme buitenlandse schuld is aanzienlijk verminderd door schuldkwijtschelding en herschikking via het IMF HIPC-programma. De vooruitzichten op een groei van de export zijn goed dank zij een stijgend aantal buitenlandse investeringsprojecten. De aluminiumsmelterij Mozal, die in 2000 opstartte en tekent voor de belangrijkste buitenlandse investering vandaag, is een belangrijke motor van de Mozambikaanse export. Eind 2005 ondertekende de regering een overeenkomst om het meerderheidsaandeel van Portugal te verwerven van de onderneming Cahora Bassa Hydroelectricity, een dam die ter gelegenheid van de onafhankelijkheid niet aan Mozambique werd overgedragen wegens de burgeroorlog en onbetaalde schulden. Om de handelsbalans terug positief te krijgen, zijn verdere (buitenlandse) investeringen nodig.

De landbouw (81%), de industrie (6%) en de dienstensector (13%) zijn de belangrijkste economische sectoren. De landbouw is de belangrijkste bron van inkomsten en werkgelegenheid. Ruim een kwart van de binnenlandse productie is afkomstig uit de landbouw en ongeveer 80% van de bevolking leeft van de landbouw. Mozambique is sterk afhankelijk van de suikerproductie. In het arme centrum van het land was suiker gedurende vele jaren de enige bron van inkomsten. Meer dan 80% van de potentiële landbouwgrond is nog onbewerkt en biedt ruime mogelijkheden.

De voornaamste exportproducten van Mozambique zijn landbouwproducten (cashewnoten, garnalen, katoen, vis, suiker, thee en citrusvruchten), elektriciteit, aluminium en banden. De belangrijkste klanten van Mozambique waren in 2005: België (25,7%[2]), Zuid-Afrika (12,3%), Spanje (11,8%), Portugal, Malawi, Italië, Duitsland, Nederland, Zimbabwe, Swaziland, USA en Japan. De belangrijkste invoerproducten zijn transport- en elektrische uitrustingsmiddelen, machines, voedingsproducten, petroleumproducten en granen. Belangrijkste leveranciers aan Mozambique zijn Zuid-Afrika, Australië, Verenigde Staten, India, Portugal, Frankrijk, Japan, Spanje, Italië en het Verenigd Koninkrijk. Over het algemeen is Zuid-Afrika de belangrijkste handelspartner van Mozambique.

Mozambique sloot met de Verenigde Staten een vrijhandelsovereenkomst en ondertekende een nog niet in werking getreden vrijhandelsovereenkomst met Malawi.

Mozambique sloot verder een niet wederkerige handelsovereenkomst met Zuid-Afrika.

Mozambique is lid van de 'Southern African Development Community' (SADC), opgericht in 1970, die politieke, regionale en economische integratie voorstaat tussen Angola, Botswana, D.R. Congo, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mozambique, Namibië, Zuid-Afrika, Swaziland en Tanzania, Zambia en Zimbabwe. Mozambique is sedert 26 augustus 1995 lid van de Wereldhandelsorganisatie.

Mozambique is partij bij het Verdrag van Cotonou dat de EU gesloten heeft met landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan (de zogenaamde ACP-landen).

Exportcijfers Vlaanderen - Mozambique

Waar de invoer uit Mozambique belangrijk is, is de export van Vlaanderen naar Mozambique evenwel beperkt. Uit cijfers van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen blijkt dat Vlaanderen in 2005 voor 7,4 miljoen euro[3] uitvoerde naar Mozambique. Dat betekende een verdubbeling tegenover 2003 en 2004 maar slechts een 137ste plaats op de lijst van Vlaamse exportmarkten.

---

[1] In 2005 bedroeg de invoer in Mozambique 2.158 miljoen USD tegenover 1.529 miljoen USD aan uitgevoerde goederen.

[2] Voornamelijk onedele metalen worden in België ingevoerd: in 2005 bedroeg deze invoer in België niet minder dan 406 miljoen euro op een totaal invoercijfer uit Mozambique van 409,69 miljoen euro.

[3] Het Belgische uitvoercijfer naar Mozambique bedroeg in 2005 11,3 miljoen euro, tegenover 7,4 miljoen euro in 2004.

Jaar	Vlaamse uitvoer (in miljoen euro)
2002	3,3
2003	3,5
2004	3,3
2005	7,4

Sociale toestand

De sociale toestand is zorgelijk. Mozambique neemt de 168ste plaats in op de Human Development Index 2005, maar er is een positieve evolutie merkbaar. Dat blijkt onder andere uit de sterke daling van het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft. In de voorbije 15 jaar is dat percentage gedaald van 69% naar 54%. Ook de kinder- en moedersterfte vertonen een dalende tendens, maar liggen nog steeds hoog. Slechts 40% van de bevolking heeft toegang tot de basisgezondheidsvoorzieningen. Door een onevenwichtige voeding en ziektes als malaria en tuberculose bedraagt de levensverwachting slechts 40 jaar. Ook aids is een belangrijke oorzaak van die lage levensverwachting.

Mozambique heeft een hoge besmettingsgraad van het hiv/aidsvirus. Zowat 16% van de bevolking is besmet. Meer dan 200.000 mensen hebben geen toegang tot medicamenten en behandelingen van de ziekte. In een UNAIDS-rapport werd gewezen op de snelle vervrouwelijking van aids. Belangrijke verklarende factoren zijn de lagere sociale positie van en het geweld tegen vrouwen.

In 2005 hadden meer dan 800.000 mensen nood aan voedselhulp nadat zij getroffen werden door aanhoudende droogte.

Buitenlandse investeringen

In het verleden waren de belangrijkste ontmoedigende factoren voor buitenlandse investeringen in Mozambique het politieke risico, de bureaucratische 'red tape', een belabberde infrastructuur en de relatieve marktomvang (19.792.295 inwoners). Veel van die factoren blijven vandaag een hindernis, maar het investeringsklimaat verbetert. De regering moedigt enerzijds buitenlandse investeringen aan door een intensief privatiseringsprogramma, en anderzijds is de sterke economische groei een belangrijke motor. Een allesomvattend structuuraanpassingsprogramma van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank zorgde voor een radicale privatisering van de staatsbedrijven. In 1999 waren er 1200 staatsbedrijven geprivatiseerd en bleven nog slechts 11 grote parastatale instellingen in staatshanden (waaronder telecommunicatie, spoorwegen, havens en elektriciteit, de zogenaamde publieke nutsbedrijven die daardoor ook gevoeliger liggen). Ook daarvoor wordt een privatiseringsplan opgemaakt waarbij buitenlandse investeerders een cruciale rol zullen spelen.

De giften van de wereldgemeenschap verbeterden inmiddels de infrastructuur van het land, de regering werd aangemoedigd om samen met de private sector een commercieel, financieel en sociaal hervormingsprogramma door te voeren.

Een buitenlandse investeringswetgeving werd van kracht met de wet op investeringen nr. 3/93 van 24 juni 1993, die enkele keren werd gewijzigd. Buitenlandse en nationale investeerders worden daardoor in 1993 voor het eerst belastingstechnisch op gelijke voet behandeld. Er wordt geen beperking opgelegd aan de repatriëring van opbrengsten uit investeringen noch aan de investering zelf. Met de wet op de Exchange Control Regulation Law nr. 3/96 van 4 januari 1996 werd die repatriëring vereenvoudigd. Voor buitenlandse investeringen moet een minimum van 50.000 USD worden ingebracht.

Buitenlandse directe investeringen worden aangemoedigd met belastingsverminderingen van 50 tot 80%. Vrijstelling van invoerrechten is mogelijk voor invoer van kapitaalgoederen en grondstoffen. In 2005 voerde Mozambique zelfs de grootste algemene kostenvermindering voor bedrijven wereldwijd door, door de belasting bij overdracht van eigendom te verminderen van 10% naar slechts 2,4 %.

In 1999 werd de Industrial Free Zone Council opgericht die een 'vrije zone' vergunde in Maputo. Bedrijven die toelating krijgen in deze zone te opereren moeten actief zijn in 'niet-traditionele' handel (om de economie te diversifiëren), moeten ook Mozambikaanse werknemers werk verschaffen en minstens 85 % van hun productie exporteren. De aluminiumsmelterij Mozal[4] startte in 2000 als eerste bedrijf in deze vrije zone en tekent voor de belangrijkste buiten-

[4] Onderneming met als aandeelhouders: BHP Billiton Group Melbourne, Australië: 47%; Industrial Development Corporation of South Africa Ltd: 24%; Mitsubishi, Japan: 25%; Mozambikaanse staat: 4%.

landse investering vandaag in Mozambique. Ze betekent een belangrijke motor van de Mozambikaanse export. Ook SASOL (een Zuid-Afrikaans petrochemisch bedrijf) is actief in dergelijke vrije zone. Daarnaast zijn er ook 'Rapid Development Zones' die ook bijzondere fiscale en sociaalrechtelijke regimes kennen.

Eind 2005 ondertekende de Mozambikaanse regering een overeenkomst om het meerderheidsaandeel van Portugal te verwerven van de onderneming Cahora Bassa Hydroelectricity, een dam die ter gelegenheid van de onafhankelijkheid niet aan Mozambique werd overgedragen wegens de burgeroorlog en onbetaalde schulden.

Vandaag zijn er echter nog tal van 'bureaucratische' hindernissen te nemen: de buitenlandse investeringen moeten eerst worden goedgekeurd, dan moet een lange registratieprocedure worden afgelegd voor zowel nationale als buitenlandse investeerders: met gemiddeld 113 dagen in 2006 en 13 verschillende procedures om een bedrijf te starten heeft Mozambique de twijfelachtige eer een van de meest moeilijke landen ter wereld te zijn. Verder is er nog steeds een gebrek aan respect voor de uitvoering van contracten, is het niet mogelijk voor buitenlandse investeerders om grond in eigendom te verwerven (concessies van gebruik van grond voor 50 jaar en meer vormen weliswaar geen evenwaardig alternatief) en is er een gebrekkige bescherming van buitenlandse investeerders. Mozambique staat in 2006 op de 83ste plaats in de 'economy ranking' van de Wereldbank wat de bescherming van de investeerders betreft en verloor zelfs nog twee plaatsen tegenover 2005. Een bilateraal investeringsverdrag vult deze lacune dan ook zeer welkom aan. Er is bovendien een groei in twee snelheden: enerzijds trekken nieuwe, dynamische en kapitaalintensieve sectoren belangrijke buitenlandse directe investeringen aan en anderzijds worden de traditionele sectoren enigszins uit het oog verloren waardoor deze eerder ter plaatse blijven trappelen. Verder is de corruptie een belangrijk probleem.

De algemene 'doing business in' economische ranglijst van de Wereldbank 2006 plaatst Mozambique om die redenen op de 140ste plaats in 2006, met een verlies van drie plaatsen tegenover 2005. Om een bedrijf op te richten staat Mozambique zelfs op de 153ste plaats in de ranglijst (wel een winst van drie plaatsen tegenover 2005).

Het 'Investment Promotion Center – CPI' werd opgericht in 1985 en is de officiële instelling die de buitenlandse investeringen bevordert en ook in de praktijk begeleidt. De Mozambikaanse regering helpt grote investeerders beter door dit labyrint dan kleine en middelgrote investeerders. Werken met een lokale consultant is daarom aanbevolen.

Mozambique is zoals veel andere Afrikaanse landen lid van het 'Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA', dat deel is van de Wereldbank. MIGA verzekert onder andere het politieke risico van buitenlandse investeringen, verleent technische assistentie aan minder ontwikkelde landen om het investeringsklimaat te verbeteren en doet aan geschillenbeslechting in verband met investeringen via arbitrage.

De Delcrederedienst deelt Mozambique in onder het hoogste commercieel risico (categorie C) maar ziet het slechts als een relatief licht politiek risico (categorie '3' op een lijst tot 7).

Buitenlandse directe investeringen: concreet

Cijfermateriaal in verband met de buitenlandse directe investeringen in Mozambique

Jaar	Aantal projecten	Investeringsbedrag miljoenen USD
2003	6	265,40
2004	4	1.570,00
2006[5]	3	55,00

Van 1 januari 1990 tot 31 december 2005 stemde de Mozambikaanse 'Promotion Investment Center – CPI' in met om en bij de 2100 buitenlandse directe investeringsprojecten die samen goed waren voor 3,6 miljard USD. De meeste buitenlandse directe investeringen zijn geconcentreerd in Maputo en in het zuiden van het land.

De belangrijkste buitenlandse investeerders in Mozambique zijn Zuid-Afrika (meer dan 60%), Portugal, Verenigd Koninkrijk, Japan en Ierland. In 2005 waren de top 5 van de buitenlandse directe investeerders Zuid-Afrika, Verenigd Koninkrijk, Zimbabwe, Portugal en Zweden. Ook de Verenigde Staten, India, Hongkong en Nederland hebben geïnvesteerd in Mozambique.

[5] Geen cijfers voor 2005 beschikbaar, voor 2006 cijfers tot en met de maand september 2006. Bron: LOCO monitor, spin off van PriceWaterhouseCoopers.

Mozambique sloot met volgende landen een bilateraal investeringsverdrag: Algerije, China, Cuba, Denemarken, Duitsland, Egypte, Finland, Frankrijk, Indonesië, Italië, Mauritius, Nederland, Portugal, Verenigde Staten, Zimbabwe, Zuid-Afrika, Zweden en Zwitserland.

Vlaamse bedrijven hebben vandaag twee filialen in Mozambique, namelijk Safmarine (Antwerpen, maritieme sector) en Ecuhold (Antwerpen, banksector).

Buitenlands beleid

Sinds het einde van de jaren tachtig heeft Mozambique zijn buitenlands beleid meer op het Westen gericht. De steun door de toenmalige Sovjet-Unie verminderde en de relaties met de Verenigde Staten verbeterden. De banden met het vroegere moederland Portugal werden aangehaald en de Portugezen keren gaandeweg terug in het economisch leven.

Mozambique maakt deel uit van de Gemeenschap van Portugeestalige landen (CPLP) en van de Vereniging van Afrikaanse landen met Portugees als officiële voertaal (PALOP) maar het sloot zich eind 1995 ook aan bij het Gemenebest met het oog op integratie in de eigen, voornamelijk Engelstalige regio. Daarom hecht Mozambique veel belang aan het lidmaatschap van de 'Southern African Development Community' (SADC). Na de omwenteling in Zuid-Afrika kregen zowel de regionale als de bilaterale samenwerking tussen beide landen een nieuwe impuls. Voor de buurlanden Zimbabwe, Zambia en Malawi is Mozambique door zijn strategische ligging een belangrijk doorvoerland. Mozambique speelt een actieve rol in de Afrikaanse Unie.

Mozambique is partij bij het Verdrag van Cotonou dat de EU gesloten heeft met landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan (de zogenaamde ACP-landen). In overeenstemming met artikel 8, §6, van dat verdrag werd een formele politieke dialoog gestart waarbij thema's als democratisering, goed bestuur en mensenrechten centraal staan. Mozambique ontving ruim 600 miljoen euro uit het negende 'European Development Fund' (EDF).

Het algemene Vlaams beleid ten aanzien van Mozambique

Het Vlaamse regeerakkoord 2004-2009 legt de geografische focus van het internationaal ontwikkelingsbeleid van Vlaanderen op Zuidelijk Afrika. In de beleidsnota Buitenlands Beleid en Internationale Samenwerking 2004-2009 wordt de keuze voor Mozambique bevestigd. Precies omdat de ervaringen de voorbije jaren positief waren, zullen de activiteiten in de loop van de regeerperiode toenemen. In de eerste plaats betekent dat een kwantitatieve uitbreiding: Vlaanderen zal voor de samenwerking meer middelen uittrekken. Zo geeft Vlaanderen een duidelijk signaal dat de ontwikkelingssamenwerking vooral bekommerd is om minst ontwikkelde landen zoals Mozambique. Daarmee komt Vlaanderen ruimschoots tegemoet aan de herhaalde oproep van de Verenigde Naties (VN) om die landen niet over het hoofd te zien.

Groeiende middelen laten Vlaanderen toe om de focus te verbreden. De bestrijding van hiv/aids, die letterlijk van levensbelang is voor de verdere ontwikkeling van Mozambique, blijft daarbij centraal staan. Daar waar we ons in het verleden in de eerste plaats richtten op een aantal directe gezondheidsaspecten van de epidemie (het vrijwillig testen van aanstaande moeders op hiv, de behandeling van geïnfecteerde en zieke patiënten enzovoort), zullen we voortaan ook oog hebben voor andere, niet minder cruciale schakels in de keten (de opleiding van artsen en verplegend personeel, de uitbouw van een goed bestuurde administratie enzovoort). Onze middelen zullen steunen op lokale ontwikkelingsplannen, opgemaakt aan de hand van internationale criteria, en zij zullen het resultaat zijn van overleg met onze Mozambikaanse partners.

Op 17 december 2004 besliste de Vlaamse Regering om 815.000 euro vrij te maken voor een aidsproject van UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS). UNAIDS wil zich in Mozambique vooral richten op de vrouwelijke slachtoffers van het hiv/aidsvirus. In samenwerking met de Mozambikaanse overheid zal UNAIDS een 'Nationaal Actieplan inzake Vrouwen en Aids' uitwerken met daarin strategieën voor de beperking van de kwetsbaarheid van vrouwen en meisjes ten aanzien van de aidsepidemie.

Door ons te richten op de armoedebestrijdingsplannen van de Mozambikanen zélf, creëren we bovendien een voldoende brede basis om zowel met de Mozambikaanse overheid als met andere donoren een beleidsdialoog aan te gaan, activiteiten te coördineren en procedures beter op elkaar af te stemmen. Dat alles komt niet alleen de kwaliteit van de samenwerking ten goede, het bezorgt onze inspanningen ook een grotere impact én voor de Vlaamse ontwik-

kelingssamenwerking een unieke gelegenheid om dagelijks van de praktijk van veel toonaangevende donoren te leren.

Naast de preventieve gezondheidzorg en het welzijn, gaat de aandacht van de Vlaamse overheid naar de economische ontwikkeling van Mozambique en de eigen regio.

Op 14 juli 2006 hechtte de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de strategienota voor ontwikkelingssamenwerking tussen Vlaanderen en Mozambique 2006-2010.

3. Ontstaan van de overeenkomst

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verscheidene overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met voornamelijk niet-OESO-landen.

Op de vergadering van de werkgroep 'bilaterale investeringsverdragen' van 6 december 2001 werd beslist dat Mozambique voor de BLEU een prioritair land zou zijn voor het sluiten van een investeringsovereenkomst. Vlaanderen heeft in de vergadering van de werkgroep 'bilaterale investeringsverdragen' van 14 december 2005 Mozambique op haar prioriteitenlijst voor 2006 geplaatst (zie ook 'Het Vlaams beleid ten aanzien van Mozambique' hierboven).

Er vonden geen echte onderhandelingen plaats tussen de BLEU en Mozambique. Er werden wederzijds ontwerpteksten uitgewisseld. Op vraag van Mozambique werd uitzonderlijk ingegaan op de vraag de Mozambikaanse typetekst als uitgangspunt te nemen voor de onderhandelingen die via een schriftelijke uitwisseling van commentaren verliepen. In juli 2003 kwamen de partijen tot een definitief akkoord over de Engelse compromistekst die op 19 december 2003 door de Belgische ambassadeur te Maputo en de Mozambikaanse tegenpartij werd geparafeerd. Omdat de teksten niet overeenkwamen met de goedgekeurde versie, vond een nieuwe parafering plaats van de gecorrigeerde Engelse tekst op 29 september 2004.

Tijdens haar vergadering d.d. 24 juni 2005 besliste de Vlaamse Regering haar goedkeuring te hechten aan de ontwerpovereenkomst. Tevens gelastte zij de Vlaamse minister bevoegd voor het buitenlands beleid om de overeenkomst te ondertekenen of daartoe machtiging te verlenen aan de vertegenwoordiger van de Vlaamse of de federale overheid.

De overeenkomst werd ondertekend te Brussel op 18 juli 2006 door minister Armand De Decker voor de federale overheid, het Waalse en Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, minister Geert Bourgeois voor het Vlaamse Gewest, ambassadeur Alphonse Berns voor het Groothertogdom Luxemburg en de Mozambikaanse minister van Buitenlandse Zaken en Cooperatie Alcinda António De Abreu.

De overeenkomst werd opgemaakt in het Nederlands, het Frans, het Portugees en het Engels. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

SPECIFIEKE BESPREKING VAN DE OVEREENKOMST MET MOZAMBIQUE

1. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De bescherming vindt men terug in de artikelen 3, 4 en 7 tot en met 9. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt.

Artikel 9 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

De overeenkomstsluitende partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke door onderhandeling te regelen. Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 12 dat het geschil, naar keuze van de investeerder, voorgelegd wordt aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de staat waar de investering gedaan werd, hetzij aan internationale arbitrage. Elke partij geeft haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming om elk geschil aan dergelijke arbitrage te onderwerpen. Dit houdt in dat de partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend. Geen enkele overeenkomstsluitende partij kan hierbij als verweer aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 13 handelt over eventuele geschillen tussen de partijen wat de uitlegging of toepassing van deze overeenkomst betreft. Als een minnelijke schikking via diplomatieke weg mislukt, wordt het geschil eerst voorgelegd aan een gemengde commissie van vertegenwoordigers van de partijen. Wordt nog steeds geen oplossing gevonden, wordt het aan een college van drie scheidsrechters voorgelegd. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Die twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen aangesteld worden, kan een partij zulk verzoek richten tot de voorzitter of ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Artikel 14 stelt de investeringen die aan de overeenkomst voorafgegaan zijn, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 15 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging, in werking. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Afwijkingen van de BLEU-typetekst

De BLEU-typetekst en de Mozambikaanse ontwerptekst sloten vrij goed bij elkaar aan. De versie van Mozambique werd uitzonderlijk als basis voor de schriftelijke onderhandelingen genomen. In die tekst werden de nodige amendementen van BLEU-zijde opgenomen.

De overeenkomst draagt dezelfde titel 'on the reciprocal promotion and protection of investments' of 'wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen'.

De preambule werd uitgebreid met enkele overwegingen, onder andere in verband met het respect voor de internationaal erkende rechten van werknemers en het principe van het niet versoepelen van gezondheids-, veiligheids- en milieuvoorschriften om investeringen aan te trekken.

Artikel 1 is gelijklopend met de BLEU-typetekst. De Mozambikaanse delegatie moest alleen aanvaarden dat het woord 'legal' werd ingelast voor de term 'form'. Bij de definitie van 'investeerders' wordt punt b van de BLEU-typetekst opgesplitst. Er wordt namelijk een onderscheid gemaakt tussen rechtspersonen of andere organisaties die opgericht zijn in overeenstemming met de wetgeving van België, Luxemburg of Mozambique en rechtspersonen die niet in overeenstemming met die wetgeving opgericht zijn, maar onder toezicht staan van een investeerder (artikel 1.2.c). Ook voor 'grondgebied' worden twee definities gegeven (artikel 1.4).

De artikelen 2 en 3 van de BLEU-typetekst (respectievelijk bevordering en bescherming van investeringen) werden samengevoegd in het artikel 2 (bevordering en bescherming van investeringen) dat uitgebreid werd tot 8 paragrafen. De BLEU-delegatie kon zich daarin vinden omdat de principes 'bevordering van investeringen in overeenstemming met de wetgeving', 'bescherming en veiligheid', 'onredelijke of discriminatoire maatregelen' en 'eerlijke en rechtvaardige behandeling' erin voorkomen. Voor het overige is dit artikel aanvaardbaar en juridisch neutraal.

Ook artikel 3 (nationale behandeling en meestbegunstigde natie) vermeldt de principiële verwijzingen en definities van de BLEU-typetekst.

De artikelen 4 (onteigening) en 5 (schadeloosstelling) komen overeen met artikel 7 van de BLEU-typetekst. Voor de schadeloosstelling bij onteigening werden in artikel 4.2 de termen 'redelijke marktwaarde' en 'datum van waardebepaling' door de BLEU-delegatie aanvaard. Artikel 4 is ook van toepassing op 'de opbrengst van een investering' of op 'de opbrengst van een liquidatie'. Schadeloosstelling is ook voorzien bij onteigening van de activa van een onderneming of een bedrijf. Artikel 7.4 van de BLEU-typetekst (verliezen bij oorlog of andere gewapende conflicten,) wordt opgenomen in artikel 5, en bovendien nog uitgebreid met 'opvordering van' of 'vernieling van investeringen'.

In artikel 6.1 (overmakingen cf. artikel 8 BLEU-typetekst) wordt 'opbrengsten' (returns) toegevoegd. De woorden 'including capital gains or increases in the invested capital' van artikel 8.1.d) van de BLEU-typetekst werden niet overgenomen in de uiteindelijke versie. In artikel 6.2 wordt een clausule toegevoegd waarin staat welke wisselkoers moet gehanteerd worden 'bij ontstentenis van een valutamarkt'.

De milieu- en arbeidsclausules staan respectievelijk in de artikelen 7 en 8. De termen 'wetten' – 'laws' worden gehanteerd in plaats van 'wetgeving – 'legislation' in de BLEU-typetekst.

Artikel 9 (subrogatie) werd aanvaard door de BLEU-delegatie omdat de voornaamste principes van de BLEU-typetekst erin voorkomen. 'Openbare instellingen' wordt vervangen door 'aangewezen instanties' – 'designated agencys'.

Artikel 10 (geschillen tussen een investeerder en een overeenkomstsluitende partij) erkent de internationale arbitrage en de vrije keuze van de investeerder. De BLEU-delegatie kon akkoord gaan met het voorstel van Mozambique. De verwijzing van de BLEU-typetekst naar de private geschillenbeslechtinginstanties van de internationale Kamer van Koophandel te Parijs of Stockholm werden niet opgenomen. De extra paragrafen over de arbitragemechanismen in dit artikel werden aanvaard omdat ze in overeenstemming zijn met de geest van de BLEU-typetekst.

Artikel 11 van de BLEU-typetekst in verband met de bijzondere overeenkomsten, werd niet opgenomen in de finale versie.

Artikel 11 (geschillen tussen de overeenkomstsluitende partijen) vermeldt niet de regeling van geschillen door een gemengde commissie, maar als geen oplossing in der minne kan worden gevonden wordt

rechtstreeks overgegaan tot regeling voor een arbitragetribunaal. Artikel 11.5 bepaalt dat het lid van het Internationale Gerechtshof dat na de vicepresident het hoogste in rang is, verzocht kan worden om de leden van het scheidsgerecht te benoemen.

In artikel 12 (toepassing van de overeenkomst) staat dat de overeenkomst van toepassing is op investeringen die vóór of na de inwerkingtreding gedaan werden. Zij geldt, in afwijking van de BLEU-typetekst, niet voor investeringsgeschillen die al vóór de inwerkingtreding bestonden noch voor vorderingen met betrekking tot een investering die afgehandeld werden vóór de inwerkingtreding. De rechten en voordelen die een investeerder geniet op het grondgebied van de andere contractpartij op basis van het nationale of het internationale recht, kunnen niet beperkt worden, zo breidt artikel 12 de BLEU-typetekst dan weer uit.

In artikel 13 (inwerkingtreding, duur en beëindiging) van de geparafeerde Engelse tekst stonden twee verschillende data van inwerkingtreding. Om dat probleem op te lossen verzocht de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken de Belgische ambassade in de Zimbabwaanse hoofdstad Harare om contact op te nemen met de Mozambikaanse overheid. Uiteindelijk werd de bepaling verkozen dat de overeenkomst in werking treedt op de eerste dag van de tweede maand na de datum van ontvangst van de laatste kennisgeving.

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Raad van State

Het dagelijks bestuur van de SERV heeft zich op 8 november 2006 aangesloten bij het voorliggende ontwerp van regeringsbeslissing.

In zijn advies d.d. 11 januari 2007 maakte de Raad van State geen opmerkingen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Mozambique inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 18 juli 2006

De Vlaamse Regering,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

Besluit:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Mozambique inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 18 juli 2006, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

SERV Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 8 november 2006
RVP-IT/06-007

Aan de heer Koen Jongbloet
Afdelingshoofd
Departement Internationaal Vlaanderen
Boudewijnlaan 30

1000 BRUSSEL

Betreft: Principiële goedkeuring van het ontwerp van decreet houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Mozambique, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 18 juli 2006

Geachte heer,

Het dagelijks bestuur van de SERV heeft de teksten van bovenvermeld ontwerpdecreet ontvangen en doorgenomen en sluit zich aan bij het voorliggende ontwerp van de regeringsbeslissing.

In de hoop u hiermee van dienst te zijn geweest, tekenen wij,

met vriendelijke groeten,

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Philippe Muyters
voorzitter

kopie : minister Bourgeois

Wetstraat 34-36 | 1040 Brussel | Tel: 02.20.90.111 | Fax: 02.21.77.008 | E-mail: serv@serv.be | www.serv.be

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

CDC

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 41.943/1

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 18 december 2006 door de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Mozambique inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 18 juli 2006", heeft op 11 januari 2007 het volgende advies gegeven:

Bij het ontwerp zijn geen opmerkingen te maken.

CDC 41.943/1

De kamer was samengesteld uit

de Heren	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter,
	J. BAERT, W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. RIGAUX, M. TISON,	assessoren van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER, DE VOORZITTER,

A. BECKERS M. VAN DAMME

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel en de Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Mozambique inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend te Brussel op 18 juli 2006, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 16 februari 2007.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Yves LETERME

De Vlaamse minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel,

Fientje MOERMAN

De Vlaamse minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme,

Geert BOURGEOIS

BIJLAGE

OVEREENKOMST

TUSSEN

DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

EN

DE REGERING VAN DE REPUBLIEK MOZAMBIQUE

INZAKE

DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

OVEREENKOMST
TUSSEN
DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE
EN
DE REGERING VAN DE REPUBLIEK MOZAMBIQUE INZAKE
DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

DE REGERING VAN HET KONINKRIJK BELGIË,
DE VLAAMSE REGERING,
DE WAALSE REGERING,
DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING,
EN
DE REGERING VAN HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
enerzijds,

EN

DE REGERING VAN DE REPUBLIEK MOZAMBIQUE,
anderzijds,

(hierna te noemen "de Overeenkomstsluitende Partijen")

GELEID DOOR de wens hun economische samenwerking tot wederzijds voordeel van beide landen te versterken en voor investeringen door investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij behoorlijke en billijke voorwaarden te handhaven;

ERKENNEND DAT de wederzijdse bevordering en bescherming van deze investeringen gunstig zijn voor de verdere uitbouw van de economische betrekkingen tussen beide Overeenkomstsluitende Partijen en dat ze investeringsinitiatieven stimuleren;

IN HET BESEF DAT de ontwikkeling van economische en zakelijke banden de eerbiediging van internationaal erkende arbeidsrechten kan bevorderen;

BEAMEND DAT deze doelstellingen kunnen worden verwezenlijkt zonder versoepeling van algemeen toepasselijke maatregelen op het gebied van gezondheid, veiligheid en milieu;

BESLOTEN HEBBEND een Overeenkomst inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen te sluiten;

ZIJN het volgende overeengekomen:

Artikel 1

Begripsomschrijvingen

Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent de term:

1. "investering": alle soorten vermogensbestanddelen die eigendom zijn van of rechtstreeks dan wel onrechtstreeks onder toezicht staan van een investeerder van de ene Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij en in het bijzonder, doch niet uitsluitend:

   a) een onderneming of bedrijf, aandelen, obligaties en andere soorten belangen in een onderneming of een bedrijf;

   b) roerende en onroerende goederen, alsmede andere zakelijke rechten zoals hypotheken, retentierechten, pandrechten, rechten van vruchtgebruik en soortgelijke rechten;

   c) aanspraken op geld of op iedere prestatie die economische waarde heeft;

   d) rechten op het gebied van de intellectuele eigendom, technische werkwijzen, handelsmerken, knowhow, goodwill en andere soortgelijke rechten;

   e) krachtens het recht, administratieve besluiten of bij overeenkomst verleende handelsconcessies, waaronder die tot het opsporen, ontwikkelen, winnen of exploiteren van natuurlijke rijkdommen.

   Goederen die in toepassing van een leasingovereenkomst op het grondgebied van de ene Overeenkomstsluitende Partij ter beschikking van een leasingnemer worden gesteld door een leasinggever, zijnde een investeerder van de andere Overeenkomstsluitende Partij, krijgen een behandeling die niet minder gunstig is dan die welke geldt voor een investering.

   Veranderingen in de rechtsvorm waarin vermogensbestanddelen en kapitaal werden geïnvesteerd doen geen afbreuk aan de hoedanigheid ervan als "investering".

2. "investeerder":

   a) elk natuurlijk persoon die volgens de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Mozambique wordt beschouwd als een onderdaan van het Koninkrijk België of van het Groothertogdom Luxemburg dan wel van de Republiek Mozambique;

   b) elke rechtspersoon of andere organisatie die is opgericht in overeenstemming met de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van de Republiek Mozambique; en

   c) elke rechtspersoon die niet overeenkomstig de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of de Republiek Mozambique is opgericht maar onder toezicht staat van een investeerder in de zin van de omschrijving onder a) of b).

3. "opbrengst": de bedragen die een investering oplevert, en met name, doch niet uitsluitend, winst, intrest, vermogensaanwas, dividenden, royalty's en honoraria.

4. "grondgebied":

   a) het grondgebied van het Koninkrijk België en het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg evenals de zeegebieden, d.w.z. de gebieden op en onder zee die zich voorbij de territoriale wateren van het Koninkrijk België uitstrekken en waarin het, overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent met het oog op de opsporing, de winning en het behoud van de natuurlijke rijkdommen;

   b) het grondgebied van de Republiek Mozambique en haar exclusieve economische zone, de zeebedding en de ondergrond daarvan waarin ze, overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent.

5. "Milieuwetgeving": de in de Overeenkomstsluitende Partijen geldende wetten en voorschriften of een bepaling uit die wetten en voorschriften, die in hoofdzaak gericht zijn op de bescherming van het milieu dan wel het voorkomen van enig gevaar voor het leven en de gezondheid van mens of dier, middels:

   a) het voorkomen, verminderen of beheersen van de uitstoot, de lozing of de emissie van verontreinigende stoffen en contaminanten;

   b) het beheersen van milieugevaarlijke of toxische chemicaliën, stoffen, materialen en afvalstoffen, en het verspreiden van desbetreffende informatie;

   c) het beschermen of in stand houden van in het wild levende dier- en plantensoorten, met inbegrip van bedreigde soorten, hun habitat en speciaal beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Overeenkomstsluitende Partij.

6. "Arbeidswetgeving": de in de Overeenkomstsluitende Partijen geldende wetten en voorschriften, of bepalingen uit die wetten en voorschriften, die rechtstreeks verband houden met de volgende internationaal erkende rechten van werknemers:

   a) het recht op vereniging;
   b) het recht op organisatie en collectieve onderhandeling;
   c) het verbod op het gebruik van enige vorm van dwang- of slavenarbeid;
   d) een minimumleeftijd voor de tewerkstelling van kinderen;
   e) redelijke arbeidsomstandigheden op het gebied van minimumloon, aantal werkuren, veiligheid en gezondheid.

Artikel 2

Bevordering en bescherming van investeringen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij bevordert, mits inachtneming van het door haar gevoerde algemeen buitenlandse investeringsbeleid, investeringen van investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied en laat zodanige investeringen toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Mits inachtneming van de wetten en voorschriften inzake de binnenkomst en het verblijf van vreemdelingen, krijgen natuurlijke personen die voor een investeerder van een andere Overeenkomstsluitende Partij werken en hun gezinsleden toelating om het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij binnen te komen en er te verblijven alsmede om het grondgebied te verlaten met het oog op het verrichten van werkzaamheden die verband houden met investeringen op het grondgebied van laatstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij.

3. Mits inachtneming van de wetten en voorschriften inzake de binnenkomst en het verblijf van vreemdelingen, staat elke Overeenkomstsluitende Partij in het kader van de onder deze Overeenkomst ressorterende investeringen de investeerder toe hoger leidinggevend personeel van zijn keuze in dienst te nemen.

4. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent investeringen door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij te allen tijde een behoorlijke en billijke behandeling. Geen van beide Overeenkomstsluitende Partijen belemmert door onredelijke of discriminatoire maatregelen het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de vervreemding van investeringen op haar grondgebied door investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij dan wel de verwerving van goederen en diensten of de verkoop van de opbrengsten hiervan.

5. Elke Overeenkomstsluitende Partij voorziet in doeltreffende middelen om ten aanzien van de onder deze Overeenkomst ressorterende investeringen rechten en aanspraken te kunnen laten gelden.

6. Elke Overeenkomstsluitende Partij zorgt ervoor dat haar wetten, voorschriften, administratieve methoden en algemeen toepasbare procedures alsmede haar rechterlijke uitspraken die verband houden met of gevolgen hebben voor de onder deze Overeenkomst ressorterende investeringen, onverwijld worden bekendgemaakt of anderszins toegankelijk zijn voor het publiek.

7. De onder deze Overeenkomst ressorterende investeringen genieten volledige bescherming en zekerheid en elke Overeenkomstsluitende Partij kent een behandeling toe die onder geen beding minder gunstig is dan die waarin de internationale wetgeving voorziet. Elke Overeenkomstsluitende Partij komt de verplichtingen na die ze is aangegaan met betrekking tot investeringen door een investeerder van de andere Overeenkomstsluitende Partij.

8. Opbrengsten uit een investering genieten dezelfde behandeling en bescherming als een investering.

Artikel 3

Nationale en meestbegunstigingsbehandeling van investeringen

1. Ten aanzien van investeringen op haar grondgebied van investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij, verleent elke Overeenkomstsluitende Partij een behandeling die niet minder gunstig is dan die welke zij verleent aan investeringen van haar eigen investeerders dan wel aan investeringen van investeerders van een derde Staat, naar gelang van wat het gunstigst is.

2. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel mag niet zodanig worden uitgelegd dat een Overeenkomstsluitende Partij verplicht is investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij mede het voordeel te laten genieten van een behandeling, voorkeur of voorrecht voortvloeiend uit een bestaande of nog op te richten douane-unie, gemeenschappelijke markt of vrijhandelszone dan wel enige andere vorm van regionale economische organisatie waarvan een Overeenkomstsluitende Partij lid is of kan worden.

3. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel is niet van toepassing op belastingmaatregelen of procedures zoals vastgelegd in onder auspiciën van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom gesloten multilaterale overeenkomsten inzake verwerving en instandhouding van rechten uit hoofde van de intellectuele eigendom.

Artikel 4

Onteigening

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich geen enkele maatregel te treffen die tot gevolg heeft dat een investeerder van de andere Overeenkomstsluitende een investering rechtstreeks of onrechtstreeks wordt ontnomen, tenzij de volgende voorwaarden worden vervuld:

   a) de maatregelen worden genomen in het algemeen belang en met inachtneming van een behoorlijke rechtsgang;

   b) de maatregelen zijn duidelijk en niet discriminatoir; en

   c) de maatregelen gaan vergezeld van voorzieningen voor de onmiddellijke betaling van een billijke en reële schadeloosstelling die onverwijld kan worden overgemaakt in een vrij omwisselbare munt.

2. Het bedrag van de schadeloosstelling komt overeen met de redelijke marktwaarde van de onteigende investering op het tijdstip onmiddellijk vóór dat de onteigening of de voorgenomen onteigening op zodanige manier werd bekendgemaakt dat de waarde van een investering daar de gevolgen van ondervindt (hierna te noemen "datum van waardebepaling" (Valuation Date).

   Zodanige redelijke marktwaarde wordt op verzoek van de investeerder berekend in een vrij omwisselbare munt op basis van de voor die munt geldende marktkoers op de datum van waardebepaling. De schadeloosstelling levert rente op tegen een commercieel tarief op marktbasis vanaf de datum waarop het bedrag ervan wordt vastgesteld tot op de datum van uitkering.

3. Het bepaalde in lid 1 en 2 van dit artikel is ook van toepassing op de opbrengst uit een investering, en in geval van liquidatie, op de opbrengst van de liquidatie.

4. Wanneer een Overeenkomstsluitende Partij de activa onteigent van een op haar grondgebied gevestigde onderneming of gevestigd bedrijf waarin investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij een investering hebben, met inbegrip van de eigendom van aandelen, ziet ze erop toe dat het bepaalde in dit artikel derwijze wordt toegepast dat het de onmiddellijke, passende en reële schadeloosstelling garandeert van de investering van voornoemde investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij.

Artikel 5

Schadeloosstelling

1. Aan investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij waarvan de investeringen op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij verliezen lijden wegens oorlog of een ander gewapend conflict, een nationale noodtoestand, revolutie, opstand of oproer wordt wat de restitutie, schadevergoeding, schadeloosstelling of een andere regeling betreft, geen minder gunstige behandeling toegekend dan die welke die Overeenkomstsluitende Partij aan haar eigen investeerders of aan investeerders van een derde Staat toekent, naar gelang van wat het gunstigst is. De daaruit voortvloeiende betalingen kunnen onverwijld worden overgemaakt in een vrij omwisselbare munt.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid van dit artikel, wordt aan investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij die in een van de in dat lid bedoelde situaties op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij verlies lijden ten gevolge van

a) de vordering van hun investering of een deel daarvan door de strijdkrachten of autoriteiten van de laatstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij; of

b) de vernieling van hun investering of een deel daarvan door de strijdkrachten of autoriteiten van de laatstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij die, gezien de situatie, niet noodzakelijk was

in elk geval onverwijld een passende en reële restitutie of schadeloosstelling toegekend.

Artikel 6

Overmakingen

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij de toelating om alle met een investering verband houdende uitkeringen onverwijld in een vrij omwisselbare munt over te maken. De uitkeringen zijn onder andere doch niet uitsluitend:

a) de inkomsten;

b) de opbrengst van de gehele of gedeeltelijke verkoop of liquidatie van een investering;

c) bedragen bestemd voor het nakomen van contractuele verbintenissen, met inbegrip van de bedragen die nodig zijn voor de terugbetaling van leningen, royalty's en andere betalingen voortvloeiend uit licenties, franchises, concessies en andere soortgelijke rechten, alsmede de bezoldiging van geëxpatrieerd personeel;

d) een in toepassing van artikel 4 of 5 uitgekeerde schadeloosstelling; en

e) de inkomsten van natuurlijke personen die geen onderdaan zijn en die uit hoofde van een investering toelating hebben gekregen om op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij te werken alsmede andere bedragen die de met het beheer van de investering verband houdende uitgaven moeten dekken;

f) de opbrengst van investeringen.

2. De in deze Overeenkomst bedoelde overmakingen gebeuren tegen de wisselkoers die op de datum van overmaking van toepassing is op contante transacties in de over te maken munt. Bij ontstentenis van een valutamarkt, wordt de meest recente wisselkoers toegepast die op de buitenlandse investeringen van toepassing is dan wel de wisselkoers die wordt toegepast voor het omrekenen in Bijzondere Trekkingsrechten, naar gelang van wat het gunstigst is voor de investeerder.

Artikel 7

Milieu

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen niveau van nationale milieubescherming te bepalen en de beleidslijnen en prioriteiten ter zake van milieuontwikkeling vast te leggen alsmede haar ad hoc wetten dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij alles in het werk te stellen om voornoemde wetten voortdurend bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale milieuwetten te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van voornoemde wetten wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan in het kader van internationale milieuovereenkomsten. Ze zien erop toe dat deze verbintenissen in hun nationale wetten ten volle worden erkend en toegepast.

4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de voorschriften inzake milieubescherming bij te sturen. Een Overeenkomstsluitende Partij stemt er mee in op verzoek van de andere Overeenkomstsluitende Partij over eender welk punt van dit artikel deskundig overleg te voeren.

Artikel 8

Arbeid

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen normen ter bescherming van de arbeid vast te leggen en haar ad hoc wetten dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving arbeidsnormen vastlegt die in overeenstemming zijn met de internationaal erkende rechten van de werknemers, als bepaald in het 6e lid van artikel 1, en ze dienovereenkomstig bij te sturen.

2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale arbeidswetten te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetten wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan als lid van de Internationale Arbeidsorganisatie alsmede hun verbintenissen op grond van de Verklaring van de IAO over de fundamentele principes en rechten met betrekking tot werk en de follow-up ervan. De Overeenkomstsluitende Partijen zien erop toe dat de arbeidsbeginselen en de internationaal erkende rechten van de werknemers, als bepaald in het 6e lid van artikel 1, worden erkend en beschermd middels hun nationale wet.

4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de arbeidsnormen bij te sturen. Een Overeenkomstsluitende Partij stemt er mee in op verzoek van de andere Overeenkomstsluitende Partij over eender welk punt van dit artikel deskundig overleg te voeren.

Artikel 9

Subrogatie

Wanneer een Overeenkomstsluitende Partij of de door haar aangewezen instantie een schadeloosstelling uitkeert aan haar eigen investeerders op grond van een voor een investering op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij verleende waarborg, erkent de laatstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij, onverminderd de in artikel 10 vastgelegde rechten van de eerstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij, dat alle rechten of vorderingen van bedoelde investeerder aan de eerstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij of de door haar aangewezen instantie worden overgedragen. Ook erkent ze dat de eerstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij of de door haar aangewezen instantie uit hoofde van de subrogatie deze rechten en vorderingen in dezelfde mate als de rechtsvoorganger kan laten gelden.

Artikel 10

Geschillen tussen een investeerder en een Overeenkomstsluitende Partij

1. Elk investeringsgeschil tussen een investeerder van een Overeenkomstsluitende Partij en de andere Overeenkomstsluitende Partij dient zo mogelijk in der minne te worden geregeld.

2. Wanneer een geschil niet kan worden geregeld binnen zes maanden na de datum van schriftelijke kennisgeving van het geschil door de investeerder aan de Overeenkomstsluitende Partij, stemt elke Overeenkomstsluitende Partij er bij dezen mee in dat het geschil, naar keuze van de investeerder, voor internationale arbitrage wordt voorgelegd aan één van onderstaande instellingen. Te dien einde doen beide Partijen afstand van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken.

   i) het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (I.C.S.I.D.), dat is opgericht krachtens het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten, dat op 18 maart 1965 te Washington voor ondertekening werd opengesteld, mits beide Overeenkomstsluitende Partijen partij zijn bij het Verdrag; of

   ii) de Aanvullende Voorziening van het I.C.S.I.D., wanneer op grond van de Overeenkomst geen beroep kan worden gedaan op het Centrum;

   iii) een ad hoc scheidsgerecht dat werd opgericht overeenkomstig de arbitrageregels van de Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht (U.N.C.I.T.R.A.L.). Overeenkomstig voornoemde regels berust het tot aanstelling bevoegd gezag bij de secretaris-generaal van het I.C.S.I.D.

   Wanneer de bij een geschil betrokken Partijen het er niet over eens zijn of bemiddeling dan wel arbitrage de meest aangewezen beslechtingsprocedure is, berust de keuze bij de investeerder.

3. In toepassing van dit artikel en artikel 25(2)(b) van voornoemd Verdrag van Washington, wordt elke rechtspersoon die werd opgericht overeenkomstig de wetgeving van een Overeenkomstsluitende Partij en die, vóór het ontstaan van het geschil, onder toezicht stond van een investeerder van de andere Overeenkomstsluitende Partij, behandeld als een onderdaan van de andere Overeenkomstsluitende Partij.

4. Op verzoek van een Partij bij het geschil, heeft de arbitrage overeenkomstig de regels betreffende de Aanvullende Voorziening of overeenkomstig de arbitrageregels van UNCITRAL plaats in een Staat die partij is bij het VN-Verdrag over de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidsrechterlijke uitspraken, gedaan in New York op 10 juni 1958 (het Verdrag van New York).

5. De overeenkomstig lid 2 gegeven instemming en het voor arbitrage voorleggen van het geschil door de investeerder overeenkomstig voornoemd lid 2, vormen de schriftelijke bevestiging dat de Partijen bij het geschil ermee instemmen en overeengekomen zijn het geschil voor arbitrage voor te leggen met het oog op de toepassing van het bepaalde in hoofdstuk II van het Verdrag van Washington (rechterlijke bevoegdheid van het Centrum) en met het oog op de toepassing van de regels betreffende de Aanvullende Voorziening, artikel I van de UNCITRAL-arbitrageregels en artikel II van het Verdrag van New York.

6. Wanneer een procedure ter beslechting van een investeringsgeschil wordt gevolgd, zal een Overeenkomstsluitende Partij als verweer, als compensatie of als reconventionele vordering dan wel op een andere grond niet kunnen aanvoeren dat ter uitvoering van een verzekeringspolis of waarborg een vergoeding of andere vorm van schadeloosstelling werd uitgekeerd die het geheel of een gedeelte van de vermeende schade dekt. Wel kan de Overeenkomstsluitende Partij vragen dat het bewijs wordt geleverd dat de schadeloosstellende Partij ermee instemt dat de investeerder zijn recht tot het vorderen van schadeloosstelling laat gelden.

7. De uit hoofde van dit artikel gedane uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend voor de Partijen bij het geschil. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe ze onverwijld uit te voeren en erop toe te zien dat ze op haar grondgebied ten uitvoer worden gelegd.

Artikel 11

Geschillen tussen de Overeenkomstsluitende Partijen

1. Geschillen tussen de Overeenkomstsluitende Partijen betreffende de uitlegging of toepassing van deze Overeenkomst worden zoveel mogelijk geregeld middels onderhandelingen tussen de Regeringen van beide Overeenkomstsluitende Partijen.

2. Indien het geschil niet op die manier kan worden beslecht binnen zes maanden volgend op de datum waarop één van beide Overeenkomstsluitende Partijen om soortgelijke onderhandelingen heeft verzocht, wordt het op verzoek van één van beide Overeenkomstsluitende Partijen voorgelegd aan een scheidsgerecht.

3. Het scheidsgerecht wordt voor elk geval afzonderlijk op de volgende wijze samengesteld: elke Overeenkomstsluitende Partij benoemt een lid van het scheidsgerecht. Beide scheidsmannen kiezen dan in samenspraak een onderdaan van een derde Staat tot voorzitter van het scheidsgerecht, die door de Regeringen van beide Overeenkomstsluitende Partijen wordt benoemd. Bedoelde leden en de voorzitter worden benoemd binnen onderscheidenlijk twee en vier maanden, te rekenen vanaf de datum waarop één van de Overeenkomstsluitende Partijen de andere Overeenkomstsluitende Partij in kennis heeft gesteld van haar wens het geschil aan een scheidsgerecht voor te leggen.

4. Indien de noodzakelijke benoemingen niet binnen de in het derde lid van dit artikel genoemde termijnen zijn verricht, kan één van beide Overeenkomstsluitende Partijen, indien er geen andere ter zake doende overeenkomst is, de voorzitter van het Internationale Gerechtshof verzoeken de noodzakelijke benoemingen te verrichten.

5. Indien de voorzitter van het Internationale Gerechtshof belet is om de in lid 4 van dit artikel vermelde functie te vervullen of onderdaan is van één van beide Overeenkomstsluitende Partijen, wordt de vice-voorzitter verzocht de noodzakelijke benoemingen te verrichten. Indien de vice-voorzitter belet is bedoelde functie te vervullen of onderdaan is van één van beide Overeenkomstsluitende Partijen, wordt het Lid van het Internationale Gerechtshof dat na hem het hoogst in rang is en niet onbekwaam is en dat geen onderdaan is van één van beide Overeenkomstsluitende Partijen verzocht de noodzakelijke benoemingen te verrichten.

6. Het scheidsgerecht neemt zijn beslissing bij meerderheid van stemmen. Deze beslissing is definitief en bindend voor beide Overeenkomstsluitende Partijen. Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten van het door haar benoemde Lid en van haar vertegenwoordiging in de arbitrageprocedure. De kosten van de voorzitter en de overige kosten worden gelijkelijk door beide Overeenkomstsluitende Partijen gedragen. Toch is het zo dat het scheidsgerecht in zijn uitspraak kan beslissen dat één van beide Overeenkomstsluitende Partijen een groter deel van de kosten voor haar rekening neemt. In verband met alle andere punten, stelt het scheidsgerecht zijn eigen procedure vast.

Artikel 12

Toepassing van de Overeenkomst

1. Deze Overeenkomst is van toepassing op investeringen die vóór of na de inwerkingtreding van deze Overeenkomst werden gedaan, maar geldt niet voor investeringsgeschillen die zijn ontstaan of vorderingen met betrekking tot een investering, die werden afgehandeld vóór de inwerkingtreding van de Overeenkomst.

2. Deze Overeenkomst behelst geenszins een beperking van de rechten en voordelen die een investeerder van een Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij geniet krachtens het nationaal of internationaal recht.

Artikel 13

Inwerkingtreding, duur en beëindiging

1. De Overeenkomstsluitende Partijen stellen elkaar ervan in kennis wanneer aan de grondwettelijke vereisten is voldaan. De Overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand na de datum van ontvangst van de laatste kennisgeving en blijft voor een tijdvak van tien jaar van kracht.

2. Tenzij ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de geldigheidsduur door een van beide Overeenkomstsluitende Partijen mededeling van beëindiging is gedaan, wordt deze Overeenkomst telkens stilzwijgend verlengd voor een tijdvak van tien jaar, met dien verstande dat elke Overeenkomstsluitende Partij zich het recht voorbehoudt de Overeenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de lopende termijn van geldigheid.

Ten aanzien van investeringen die vóór de datum van beëindiging van de Overeenkomst zijn gedaan, blijft deze van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar vanaf de datum van beëindiging.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Brussel, op 18 juli 2006, in tweevoud in de Nederlandse, de Franse, de Portugese en de Engelse taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek. In geval van verschil in uitlegging is de Engelse tekst doorslaggevend.

VOOR DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE:

Voor de Regering van het Koninkrijk België:

Armand DE DECKER,
Minister
van Ontwikkelingssamenwerking

Voor de Regering van het Groothertogdom Luxemburg:

Alphonse BERNS,
Buitengewoon en Gevolmachtigd Ambassadeur

VOOR DE REGERING VAN DE REPUBLIEK MOZAMBIQUE:

Alcinda António de Abreu,
Minister van Buitenlandse Zaken en Coöperatie

Voor de Vlaamse Regering:

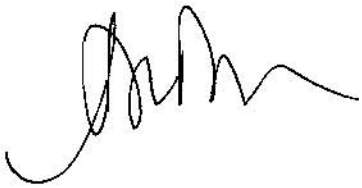
Geert BOURGEOIS,
Minister van Bestuurszaken, Buitenlands Beleid, Media en Toerisme

Voor de Waalse Regering:

Armand DE DECKER,
Minister
van Ontwikkelingssamenwerking

Voor de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering:

Armand DE DECKER,
Minister
van Ontwikkelingssamenwerking

AGREEMENT

BETWEEN

THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION

AND

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOZAMBIQUE

ON

THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

AGREEMENT
BETWEEN
THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOZAMBIQUE
ON
THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS

THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF BELGIUM,
THE WALLOON GOVERNMENT,
THE FLEMISH GOVERNMENT,
THE GOVERNMENT OF THE REGION OF BRUSSELS-CAPITAL,
AND
THE GOVERNMENT OF THE GRAND-DUCHY OF LUXEMBOURG,
on the one hand,

AND

THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOZAMBIQUE,
on the other hand,

(hereinafter referred to as the "Contracting Parties")

DESIRING to intensify economic co-operation to the mutual benefit of both countries and to maintain fair and equitable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

RECOGNISING THAT the reciprocal promotion and protection of such investments favour the expansion of the economic relations between the two Contracting Parties and stimulate investment initiatives;

RECOGNISING THAT the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognised worker rights;

AGREEING THAT these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

HAVING RESOLVED to conclude an Agreement concerning the reciprocal encouragement and protection of investments;

HAVE AGREED as follows:

Article 1

Definitions

For the purposes of this Agreement:

1. "investment" shall mean any kind of asset owned or controlled directly or indirectly by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and shall include in particular, though not exclusively:

   a) a company or enterprise, or shares, stocks or other kinds of interest in a company or enterprise;

   b) movable and immovable property as well as any other rights in rem, such as mortgage, lien, pledge, usufruct and similar rights;

   c) title to money or any performance having an economic value;

   d) intellectual property rights, technical processes, trade names, know-how, goodwill and other similar rights;

   e) business concessions conferred by law, administrative decisions or under contract, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

   Goods, that under a leasing agreement are placed at the disposal of a lessee in the territory of one Contracting Party by a lessor being an investor of the other Contracting Party shall be treated not less favourably than an investment.

   A change in the legal form in which assets are invested does not affect their character as investments.

2. "investor" of a Contracting Party shall mean:

   a) any natural person who is a national of the Kingdom of Belgium, of the Grand Duchy of Luxembourg or of the Republic of Mozambique in accordance with their respective laws;

   b) any legal person or other organisation organised in accordance with the law applicable in the Kingdom of Belgium, in the Grand-Duchy of Luxembourg or in the Republic of Mozambique; and

   c) any legal person not organised under the law of the Kingdom of Belgium , of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Mozambique but controlled by an investor as defined under a) or b).

3. "returns" shall mean the amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, include profit, interest, capital gains, dividends, royalties or fees.

4. "territory" shall apply:

   a) to the territory of the Kingdom of Belgium and to the territory of the Grand Duchy of Luxembourg as well as to the maritime areas i.e. the marine and underwater areas which extend beyond the territorial waters of the Kingdom of Belgium and upon which the Kingdom of Belgium exercises, in accordance with international law, its sovereign rights and its jurisdiction for the purpose of exploring, exploiting and preserving natural resources;

b) to the territory of the Republic of Mozambique as well as the exclusive economic zone, the seabed and subsoil, over which it exercises, in accordance with international law, sovereign rights or jurisdiction.

5. "environmental laws" shall mean the laws and regulations, or provision thereof, in force in the Contracting Parties, the primary purpose of which is the protection of the environment, or the prevention of a danger to human, animal, or health, through:

a) The prevention, abatement or control of the release, discharge, or emission of pollutants or environmental contaminants;

b) The control of environmentally hazardous or toxic chemicals, substances, materials and wastes, and the dissemination of information related thereto;

c) The protection or conservation of wild flora or fauna, including endangered species, their habitat, and specially protected natural areas in the Contracting Party's territory.

6. "labor laws" shall mean laws and regulations, or provisions thereof, in force in the Contracting Parties, that are directly related to the following internationally recognised labor rights:

a) the right of association;
b) the right to organise and bargain collectively;
c) prohibition on the use of any form of forced or compulsory labor;
d) minimum age for the employment of children;
e) acceptable conditions of work with respect to minimum wages, hours of work, and occupational safety and health.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall, subject to its general policy in the field of foreign investment, promote in its territory investments by investors of the other Contracting Party and shall admit such investments in accordance with its legislation.

2. Subject to the laws and regulations relating to the entry and sojourn of aliens, individuals working for an investor of one Contracting Party, as well as members of their household, shall be permitted to enter into, remain on and leave the territory of the other Contracting Party for the purpose of carrying out activities associated with investments in the territory of the latter Contracting Party.

3. Subject to the laws and regulations relating to the entry and sojourn of aliens, each Contracting Party shall permit investments covered by this Agreement to engage top managerial personnel of their choice.

4. Each Contracting Party shall at all times ensure fair and equitable treatment of the investments by investors of the other Contracting Party and shall not impair the management, maintenance, use, enjoyment or disposal thereof nor the acquisition of goods and services or the sale of their production, through unreasonable or discriminatory measures.

5. Each Contracting Party shall provide effective means of asserting claims and enforcing rights with respect to investments covered by this Agreement.

6. Each Contracting Party shall ensure that its laws, regulations, administrative practices and procedures of general application, and adjudicatory decisions, that pertain to or affect investment covered by this Agreement are promptly published or otherwise made publicly available.

7. The investments covered by this Agreement shall enjoy full protection and security and in no case shall a Contracting Party award treatment less favourable than that required by international law. Each Contracting Party shall observe any obligation it has entered into with an investor of the other Contracting Party with regard to its investment.

8. Returns yielded from an investment shall be given the same treatment and protection as an investment.

Article 3

National and Most Favoured Nation Treatment of Investments

1. Each Contracting Party shall apply to investments made in its territory by investors of the other Contracting Party a treatment which is no less favourable than that accorded to investments made by its own investors or by investors of third States, whichever is the more favourable.

2. The provisions of Paragraph 1 of this Article, shall not be construed so as to oblige a Contracting Party to extend to investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from any existing or future customs union, common market or free-trade area or any other form of regional economic organisation to which either of the Contracting Parties is or may become a party.

3. The provisions of Paragraph 1 of this Article shall not apply to tax measures or to procedures provided in multilateral agreements concluded under the auspices of the World Intellectual Property Organization relating to the acquisition or maintenance of intellectual property rights.

Article 4

Expropriation

1. Neither Contracting Party shall take any measures depriving, directly or indirectly, an investor of the other Contracting Party of an investment unless the following conditions are complied with:

   a) the measures are taken in the public interest and under due process of law;

   b) the measures are distinct and not discriminatory; and

   c) the measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation, which shall be transferable without delay in a freely convertible currency.

2. Such compensation shall amount to the fair market value of the investment expropriated at the time immediately before the expropriation or impending expropriation became known in such a way as to affect the value of the investment (hereinafter referred to as the "Valuation Date").

Such fair market value shall at the request of the investor be expressed in a freely convertible currency on the basis of the market rate of exchange existing for that currency on the Valuation Date. Compensation shall also include interest at a commercial rate established on a market basis from the date of determination of its amount until the date of payment.

3. The provisions of Paragraph 1 and 2 of this Article shall also apply to the returns from an investment and, in the event of liquidation, to the proceeds from the liquidation.

4. Where a Contracting Party expropriates the assets of a company or an enterprise in its territory in which investors of the other Contracting Party have an investment, including through the ownership of shares, it shall ensure that the provisions of this Article are applied to the extent necessary to guarantee prompt, adequate and effective compensation in respect of their investment to such investors of the other Contracting Party.

Article 5

Compensation

1. Investors of either Contracting Party who suffer losses of their investments in the territory of the other Contracting Party due to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot shall be accorded, with respect to restitution, indemnification, compensation or other settlement, a treatment which is no less favourable than that accorded to its own investors or to investors of any third State, whichever is the more favourable. Resulting payments shall be transferable without delay in a freely convertible currency.

2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, investors of a Contracting Party who in any of the situations referred to in that paragraph, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from

   a) requisitioning of its investment or part thereof by the latter's forces or authorities; or

   b) destruction of its investment or part thereof by the latter's forces or authorities, which were not required by the necessity of the situation,

   shall be accorded restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective.

Article 6

Transfers

1. Each Contracting Party shall allow without delay the transfer in a freely convertible currency of payments in connection with an investment, and in particular though not exclusively:

   a) the returns;

   b) the proceeds from a total or partial sale or liquidation of any investment;

   c) amounts necessary for payments under a contract, including amounts necessary for repayment of loans, royalties and other payments resulting from licenses, franchises, concessions and other similar rights, as well as salaries of expatriate personnel;

d) a compensation according to Article 4 or 5; and

e) the earnings of individuals, not being its nationals, who are allowed to work in connection with an investment in its territory and other amounts appropriated for the coverage of expenses connected with the management of the investment;

f) proceeds from investments

2. Any transfer referred to in this Agreement shall be effected at the market rate of exchange existing on the day of transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used will be the most recent rate applied to inward investments or the most recent exchange rate for conversion of currencies into Special Drawing Rights, whichever is the most favourable to the investor.

Article 7

Environment

1. Recognizing the right of each Contracting Party to establish its own levels of domestic environmental protection and environmental development policies and priorities, and to adopt or modify accordingly its environmental laws, each Contracting Party shall strive to continue to improve those laws.

2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic environmental laws. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such laws as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their commitments under the international environmental agreements, which they have accepted. They shall strive to ensure that such commitments are fully recognised and implemented by their domestic laws.

4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve environmental protection standards. Upon request by either Contracting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

Article 8

Labor

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own domestic labor standards, and to adopt or modify accordingly its labor laws, each Contracting Party shall strive to ensure that its laws provide for labor standards consistent with the internationally recognised labor rights set forth in paragraph 6 of Article 1 and shall strive to improve those standards in that light.

2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic labor laws. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such laws as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their obligations as members of the International Labor Organization and their commitments under the International Labor Organization Declaration on Fundamental Principle and Rights at Work and its Follow-up. The Contracting Parties shall strive to ensure that such labor principles and the internationally recognised labor rights set forth in paragraph 6 of Article 1 are recognised and protected by domestic law.

4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve labor standards. Upon request by either Contracting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

Article 9

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment to any of its investors under a guarantee it has granted in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall, without prejudice to the rights of the former Contracting Party under Article 10, recognise the transfer of any right or title of such an investor to the former Contracting Party or its designated agency and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right or title to the same extent as its predecessor in title.

Article 10

Disputes between an Investor and a Contracting Party

1. Any dispute concerning an investment between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall, if possible, be settled amicably.

2. If any such dispute cannot be settled within six months following the date on which the dispute has been raised by the investor through written notification to the Contracting Party, each Contracting Party hereby consents, to the submission of the dispute, at the investor's choice, for resolution by international arbitration to one of the fora mentioned hereafter. To this end both Parties waive the right to demand that all domestic administrative or judiciary remedies be exhausted.

   i) the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) for settlement by arbitration under the Washington Convention of 18 March 1965 on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States provided both Contracting Parties have adhered to the said Convention; or

   ii) the Additional Facility of the Centre, if the Centre is not available under the Convention; or

iii) an ad hoc tribunal set up under Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). The appointing authority under the said rules shall be the Secretary General of ICSID.

If the parties to such a dispute have different opinions as to whether conciliation or arbitration is the more appropriate method of settlement, the investor shall have the right to choose.

3. For the purpose of this Article and Article 25(2)(b) of the said Washington Convention, any legal person which is constituted in accordance with the legislation of one Contracting Party and which, before a dispute arises, was controlled by an investor of the other Contracting Party, shall be treated as a national of the other Contracting Party.

4. Any arbitration under the Additional Facility Rules or under the UNCITRAL Arbitration Rules shall, at the request of either party to the dispute, be held in a state that is a party to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958 (the New York Convention).

5. The consent given by each Contracting Party in paragraph 2 and the submission of the dispute by an investor under the said paragraph shall constitute the written consent and written agreement of the parties to the dispute to its submission for settlement for the purposes of Chapter II of the Washington Convention (Jurisdiction of the Centre) and for the purpose of the Additional Facility Rules, Article 1 of the UNCITRAL Arbitration Rules and Article II of the New York Convention.

6. In any proceeding involving an investment dispute, a Contracting Party shall not assert, as a defence, counterclaim, right of set-off or for any other reason, that indemnification or other compensation for all or part of the alleged damages has been received pursuant to an insurance or guarantee contract, but the Contracting Party may require evidence that the compensating party agrees to that the investor exercises the right to claim compensation.

7. Any arbitral award rendered pursuant to this Article shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party shall carry out without delay the provisions of any such award and provide in its territory for the enforcement of such award.

Article 11

Disputes between the Contracting Parties

1. Any dispute between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement shall, if possible, be settled by negotiations between the Governments of the two Contracting Parties.

2. If the dispute cannot thus be settled within six months, following the date on which such negotiations were requested by either Contracting Party, it shall at the request of either Contracting Party be submitted to an arbitration tribunal.

3. The arbitration tribunal shall be set up from case to case, each Contracting Party appointing one member. These two members shall then agree upon a national of a third State as their chairman, to be appointed by the Governments of the two Contracting Parties. The members shall be appointed within two months, and the chairman within four months, from the date either Contracting Party, has advised the other Contracting Party of its wish to submit the dispute to an arbitration tribunal.

4. If the time limits referred to in Paragraph 3 of this Article have not been complied with, either Contracting Party may, in the absence of any other relevant arrangement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments.

5. If the President of the International Court of Justice is prevented from discharging the function provided for in Paragraph 4 of this Article or is a national of either Contracting Party, the Vice-President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice-President is prevented from discharging the said function or is a national of either Contracting Party, the most senior member of the Court who is not incapacitated or a national of either Contracting Party shall be invited to make the necessary appointments.

6. The arbitration tribunal shall reach its decision by a majority of votes, the decision being final and binding on the Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the cost of the member appointed by that Contracting Party as well as the costs for its representation in the arbitration proceedings; the cost of the chairman as well as any other costs shall be borne in equal parts by the two Contracting Parties. The arbitration tribunal may, however, in its decision direct that a higher proportion of costs shall be borne by one of the Contracting Parties. In all other respects, the procedure of the arbitration tribunal shall be determined by the tribunal itself.

Article 12

Application of the Agreement

1. This Agreement shall apply to all investments, whether made before or after its entry into force, but shall not apply to any dispute concerning an investment which arose, or any claim concerning an investment which was settled, before its entry into force.

2. This Agreement shall in no way restrict the rights and benefits which an investor of one Contracting Party enjoys under national or international law in the territory of the other Contracting Party.

Article 13

Entry into Force, Duration and Termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when the constitutional requirements for entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the first day of the second month following the date of receipt of the last notification. The Agreement shall remain in force for a period of ten years.

2. Unless notice of termination is given by either Contracting Party at least six months before the expiry of its period of validity, this Agreement shall be tacitly extended each time for a further period of ten years, it being understood that each Contracting Party reserves the right to terminate the Agreement by notification given at least six months before the date of expiry of the current period of validity.

Investments made prior to the date of termination of this Agreement shall be covered by this Agreement for a period of ten years from the date of termination.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, duly authorised to this effect, have signed this Agreement.

DONE at Brussels, on the 18th day of July 2006.in duplicate in the Portuguese, the French, the Dutch and the English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation the English text shall prevail.

FOR THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION:

For the Government of the Kingdom of Belgium:

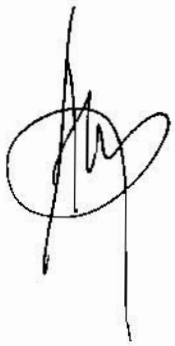
Armand DE DECKER,
Minister
for Development Cooperation

For the Government of the Grand-Duchy of Luxembourg:

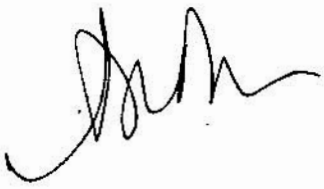
Alphonse BERNS,
Ambassador
Extraordinary and Plenipotentiary

FOR THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOZAMBIQUE:

Alcinda António de Abreu,
Minister of Foreign Affaires
and Cooperation

For the Walloon Government:

Armand DE DECKER,
Minister
for Development Cooperation

For the Flemish Government:

Geert BOURGEOIS,
Minister for Administrative Affairs,
Foreign Policy, Media and Tourism

For the Government
of the Region of Brussels-Capital:

Armand DE DECKER,
Minister
for Development Cooperation